

Passover Quick Reference

By Rabbi Yaakov Hoffman

Washington Heights Congregation, New York, NY

Note: This is by no means a complete guide to the laws of Pesach; it is only meant to draw attention to key issues. Please do not hesitate to [e-mail](#) or call/text me with specific questions or for more information.

The footnotes generally only address *balabot* that are not explicit in the classical legal sources. References to all books unless otherwise indicated are to the section or volume on the laws of Passover.

Contents

I.	Cleaning for Passover.....	1
II.	Selling <i>chametz</i>	1
III.	Kashering.....	2
IV.	Mixtures of <i>chametz</i>	4
V.	Pesach Products.....	4
VI.	Matzah, Maror, Charoset.....	5
VII.	The Four Cups.....	6
VIII.	Erev Pesach.....	7
IX.	Seder Night.....	8

I. Cleaning for Passover

Any room into which food is sometimes brought must be cleaned to the best of one's ability. One need not worry about dust, tiny crumbs, etc. Therefore, it is unnecessary to check books,¹ although books that have been used near food should not be brought to the table on Pesach. Benchers from during the year should be stored away for Pesach.

One should pay special attention to cleaning cell phones and laptop computers, which have small crevices and are often in the vicinity of food.

Rooms that have been thoroughly cleaned must still be checked during the search for *chametz* (*bedikat chametz*) on the night before Passover begins, albeit somewhat more cursorily.² If one will not be home on the night before Passover, one makes *bedikat chametz* on an earlier night without a blessing.

Nowadays, one should use a flashlight instead of a candle to investigate crevices during *bedikat chametz*.³ It is generally counterproductive to turn off the electric lights during the search.

II. Selling Chametz

Ideally, one should dispose of all the *chametz* in one's possession before Passover.⁴ If this is difficult, one may sell one's remaining *chametz* products to a non-Jew (*mechirat chametz*). Some rely on *mechirat chametz* for items whose permissibility to be kept over Pesach is questionable (e.g., flour),⁵ but not for products that are certainly absolute *chametz*. If one rids oneself even of questionable items, it is not strictly necessary to perform *mechirat chametz* at all, although some do so in any case.⁶

Products containing no derivatives of the five species of grain (traditionally wheat, barley, rye, oats, and spelt) may be kept over Pesach even if not labeled "kosher for Passover" (note: raw wheat and barley kernels are not *chametz* since they have not become wet). Even Ashkenazim who refrain from eating *kitniyot* (rice, legumes, etc.) on Pesach are allowed to own them, and even use them for purposes other than human consumption.

¹ כ"ד כל הפוסקים ודלא כחזו"א.

² בהלכות חג בחג פרק ב' סימן ה' לימד זכות על בדיקה בהעברה בעלמא אבל לדינא נקט להחמיר, ולענ"ד בזמננו שהבתים גדולים והדורות חלושים יש להקל בזה. וכ"כ בקובץ הלכות בשם הגר"ש קמנצקי שליט"א.

³ ראה במקורות להלכות חג בחג סוף פרק ה'. ולענ"ד פנס עדיף כי אין מפחדים מסכנה ובודקים בו היטב וזה העיקר.

⁴ מחצית השקל סימן תמ"ח ס"ק ד', ספר ועלהו לא יבול חלק א' סימן רנ"ט.

⁵ הלכות חג בחג פרק י' סעיף ז'.

⁶ אמנם כתב בשו"ת אור לציון חלק ג' פרק ט' הערה א' שעדיף במקרה זה שלא לעשות מכירת חמץ. וכן שמעתי מהרה"ג ר"ב סיימאן שליט"א דהיכא דאפשר עדיף שלא לתת יד להערמה זו כלל. וכן שמעתי שהגרח"י בעלסקי זצ"ל העדיף שלא למכור חמץ כלל כדי להוציא מליבן של אלו החושבים כביכול שחז"ל תיקנו שצריך לבער חמץ בג' דרכים: בדיקה, ביטול, ומכירה.

Non-Passover utensils must be cleaned from food residue and stored away in a place that is not easily accessible.⁷ They should not be included in *mechirat chametz*.⁸

One may not derive benefit from any *chametz* that was owned by a Jew over Pesach, even after the holiday is over.

III. Kashering General Principles

As much as feasible, there is a preference to obtain separate utensils for Passover instead of kashering one's year-round utensils.⁹ Year-round vessels that have never come into contact with hot *chametz* and have not had *chametz* soaking in them for extended periods of time, may be cleaned and used on Pesach without kashering, even if they have been used in the vicinity of *chametz*. Examples include dish draining racks, washing cups, pitchers, etc.

Most utensils made of metal, wood, or stone may be kashered for Pesach. According to most, plastic may also be kashered. Ashkenazim and Sefardim treat glass utensils (including Pyrex and Corelle) in diametrically opposed manners: Sefardim merely clean the utensil thoroughly and use it for Pesach, whereas Ashkenazim do not allow kashering glass for Pesach at all.¹⁰

Vessels that are used to cook food directly on the fire with no liquid medium (e.g., a baking pan) must be heated to approximately 800 degrees Fahrenheit (*libbun gamur*). Other vessels used for hot food (e.g. pots, silverware) may be kashered by immersion in water that is at a rolling boil (*hagala*). When possible, *hagala* should be followed immediately by rinsing in cool water.

Prior to *hagala*, both the pot used for the kashering as well as the vessels to be kashered should be cleaned thoroughly from any rust or food residue and left unused for 24 hours. Every part of the vessel must be boiled, but there is no requirement to submerge it all at once (as there is when immersing new vessels in a *mikvah*). If one wishes to kasher a pot that is too large to fit into another pot, one may boil water in the pot and cause the water to overflow, but it is generally more practical simply to employ *libbun kal*.

Libbun kal—heating to approximately 500 degrees—is an alternative method of kashering for vessels that require *hagala* and may be employed even when the utensil is not totally clean (e.g. has crevices with food residue). Many authorities permit *libbun kal* even on vessels that have

⁷ העיקר לוודא שלא ישכח וישתמש בהם, עיין בנו"כ לסימן תנ"א סעיף א'.

⁸ ואם מכרם צריך להטבילם אחר הפסח, ואף שיש מקילין העיקר להחמיר כמ"ש במשמרת הבית הל' טבילת כלים פרק ה' דין י"א.

⁹ מבוא לספר הגעלת כלים אות י'.

¹⁰ עיין בספר הגעלת כלים פרק י"ג הערה מ' שהביא השיטות אם לאסור מאכל בדיעבד שנתבשל בכלי זכוכית שלא הוכשר כלל. ונלע"ד שיש להקל בזמננו שברור שאין זכוכית בולעת כלל. ובספר קובץ הלכות כתב בשם הגר"ש קמצנקי יותר מזה שיש להקל להכשירם אחרי יישון י"ב חודש בצירוף שיטת החכ"צ. ומדי דברי בו אזכיר שגם כלי נירוסטה כמעט ואינם בולעים כלל, אבל המנהג שלא לחלק בשום אופן בין סוגי המתכות בדיני הכשר כלים.

been used during the previous 24 hours, or on Pesach itself (some Sefardim even perform *hagalah* on Pesach itself, but Ashkenazim do not).

Methods for Kashering Specific Utensils and Appliances

Oven: A kosher kitchen should ideally be equipped with a self-cleaning oven, which can clean and kasher itself simultaneously during the self-cleaning cycle. Regular ovens may be kashered with *libbun kal* by cleaning thoroughly,¹¹ followed by running the oven at its highest temperature setting for approximately one hour. Charred residue that remains stuck to the oven may be ignored. If possible, the oven racks should be kashered in a self-cleaning oven.

Stove: The grates of a gas stovetop should be kashered in a self-cleaning oven. If this is not feasible, one should put a *blech* over the grates and turn the burners up to the maximum setting for fifteen minutes. The gas burners themselves require no kashering. Electric burners may be kashered by turning them to the highest setting for fifteen minutes; the rest of the stove's surface should be covered (e.g. with aluminum foil).¹² If this is impossible (e.g. a glass-topped electric stove), one should not place utensils and food on the area outside the burners during Pesach.

Hot plate: should be left on the highest setting (or only setting, if the temperature is not adjustable) for thirty minutes, and preferably covered with foil.

Microwave: One brings a container of water to a boil in the oven (approximately 10 minutes). Ashkenazim should preferably replace or cover the glass turntable.

Sinks: Stainless steel sinks may be kashered by pouring boiling water over all surfaces including the faucet. One should also run the hottest tap water possible out of the faucet. Porcelain sinks may not be kashered, so one should use a sink insert or basin to wash dishes during Pesach.¹³

Counters: Stone, metal, or wood countertops may be kashered for Pesach by pouring boiling water over every surface. Alternative methods are to boil water directly on the counter with a scalding-hot implement such as an iron, or to steam the counters with steam that remains boiling-hot even as it condenses. If the counters are made of a non-kasherable material, or one does not wish to kasher them, they should be covered for use on Pesach.¹⁴

Refrigerators and freezers must be very thoroughly cleaned with soap or other cleanser. No covering is necessary.

¹¹ הנה בהרבה מדריכים לפסח כתוב שצריך לנקות את התנור בחומר מיוחד לניקוי יסודי של תנורים (כגון איז"א-א"ף), ורק הכתמים הנשארים אחרי האיז"א-א"ף אין להם משמעות הלכתית. ולא הבנתי זה, כי אחרי ניקוי אפילו בסבון רגיל, והכשרת התנור בליבון קל, כל הלכלוך בתנור נשרף ונפסד לגמרי. וכן הסכים הגר"מ וויליג שליט"א שאין צריך להשתמש באיז"א-א"ף.

¹² היינו לכתחלה מחשש שמא יפול מאכל חם או כלי חם עם רוטב במקום שנבלע שם חמץ.

¹³ כן המנהג אבל עיין בשו"ת אור יצחק ח"ב קונטרס אחרון הלכות פסח אות סעיף כ"ב אות ב' וג' ובהערות שם.

¹⁴ מיהו אין למחות במי שאינו מכסה את השיש, כ"ש שאין להחמיר אם נפל מאכל עליו בדיעבד, ראה שו"ת אור יצחק חלק ב' קונטרס אחרון הלכות פסח הערה 35.

Tablecloths and dishtowels are considered kosher for Passover by laundering in hot water and detergent. One should use separate vinyl tablecloth covers for Pesach. When new, these are often coated with a fine powder that must be thoroughly washed off before the holiday.

Dishwashers: Dishwashers should generally not be koshered for Pesach, but at times there may be room to permit koshering certain types of dishwashers for those with a pressing need. A halakhic authority should be consulted.

Dentures should be cleaned thoroughly. Preferably, they should not be used for hot *chametz* for 24 hours before the time of prohibition of *chametz*.¹⁵

IV. Mixtures of Chametz

Before Pesach begins (i.e. sunset on the eve of Pesach), if food for Pesach was accidentally cooked using *chametz* utensils that were not used for the previous 24 hours, the food remains permitted to be eaten on Pesach itself. If the food was prepared on Pesach itself using *chametz* utensils not used in the previous 24 hours, Ashkenazim forbid it but many Sefardim are lenient.

If *chametz* accidentally is mixed into a cooked dish intended for Pesach before Pesach actually begins (i.e. sunset), and the dish contains 60 times the volume of the *chametz*, the dish may generally be eaten on Pesach. During the holiday itself, the mixture of *chametz* in any detectable amount forbids food from being consumed.

The accidental mixture of *kitniyot* into food does not forbid the food from consumption on Pesach for Ashkenazim, but the *kitniyot* should be removed if recognizable. The utensils certainly require no kashering. Therefore, an Ashkenazi may eat in a Sefardi home on Pesach as long as the food being served contains no *kitniyot*.

V. Pesach Products

One should strive to limit one's reliance on processed food products as much as possible.¹⁶ A good place to start is by avoiding commercial items containing derivatives of matzah.¹⁷

¹⁵ לחומרא בעלמא דמסתמא עשוויים מחומר שאינו בולע, וגם האוכל שמכניס לפיו בדרך כלל אין היד סולדת בו.

¹⁶ שכל שהמוצר מורכב יותר, קיים יותר חשש לתקלות בכשרות כמובן. וגם אין רוח חכמים נוחה ממה שדורשים היום שכל מוצר תחת השמים יהיה זמין גם לפסח.

¹⁷ מלבד מ"ש לקמן שעדיף להמנע מאכילת מצות מכונה רגילות, ידוע שאין אופין היטב את המצות המיועדות לקמח מצה תעשייתי, כי חפצים שצבען יהיה בהיר ביותר.

All processed products that one does use on Pesach should bear a reliable kosher-for-Passover certification.¹⁸ Certain items may be used with no special Passover certification (e.g., non-iodized salt, regular coffee and tea).

Non-food products do not require any kosher supervision, provided that one does not plan to eat them. Some are stringent to use only perfumes and cosmetics that have been determined to be free of *chametz*.¹⁹ One should use a new toothbrush for Pesach.

VI. Matzah, Maror, Charoset

Some eat only handmade matzah for the entirety of Passover;²⁰ others use only machine-made.²¹ Those who have no set practice should use handmade matzah at the Seder,²² but for the rest of Pesach may use machine-made matzah.²³ Machine-made matzah labeled “18 minute matzah” is preferable.²⁴

All matzah used on Seder night, whether hand- or machine-made, should be *shmurah* (שמורה משעת קצירה)—made from grain guarded since the harvest.²⁵ For the rest of Pesach, ordinary matzah is perfectly acceptable,²⁶ and even for the Seder if no *shmurah* is available.

¹⁸ שנתרבו היום מאד חמרי הגלם. ואף במוצר פשוט יש לחשוש לכתחלה שלא יהיה שום חשש תערובת חמץ אף לפני פסח, ולהקפיד על כלים כשרים לפסח—אבל בשעת הדחק, יש לשאול לחכם.

¹⁹ ראה ספרו של הרב חיים ג'קטר שליט"א *Gray Matter* כרך ג' עמ' 95 ולהלן.

²⁰ הרבה פוסקים התנגדו לאפיית מצות במכונה כשהמציאו זאת, כידוע. היו אלה שהתנגדו מטעמים הלכתיים וגם אלה שחששו מקלקולים שעלולים לצאת משינוי ממסורת עשיית המצות. ועיין בהערה הבאה שיש אומרים שמצד אחד כמה חששות שהיו קיימים במצות המכונה המקוריות תוקנו במשך הזמן, אבל מאידך נתחדשו כמה בעיות בעידן המודרני. לכן לענ"ד יש לחזק ידי האוכלים רק מצות יד כל הפסח.

²¹ סוברים שהמכונות עושות הכל במהירות ובעקביות בלי לחמם את העיסה, ולכן אין חשש לשהיית העיסה בלי עסק אחרי שנתחממה בידיים שהחמיר בשלחן ערוך שמיד תחמיץ (סימן תנ"ט סעיף ב'). ואילו במצות יד דרגת כשרותן תלויה בכשרון העובדים במאפייה. אמנם עיין בשו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן ק' וחלק ו' סימן ק"ו שעורר על כמה חששות במצות מכונה בזמננו שלא היו קיימים בדורות קודמים. ולעת עתה לא מצאתי מי שדן בחששות אלו והעלה להתיר, וצע"ג.

²² מדינא יש לצדד שמצות מכונה כשרות אפילו לליל ראשון, שלדעת הרמב"ם אין דין כלל של עשייה לשמה אלא שימור מחימוץ, וגם מפעילים את המכונה לשם מצת מצוה. אבל נראה שמצות עבודת יד עדיפות כי אצלן נחקקים "ושמרתם את המצות" ברמה יותר גבוהה מפני שנשמרו בפועל בידי בן ברית בכל תהליך הלישה והאפייה. ולאור החששות במצות מכונה בזמננו שהזכרנו בהערה הקודמת, יש להוסיף טעם אחר להעדפת מצות יד: אף אם נמצא דרך להתיר מצות מכונה בזמננו לאכילה בפסח, אין כדאי לצאת בהן בליל ראשון, כמ"ש בעניין דומה בשער הציון סימן תס"א ס"ק כ"ו.

²³ הנה יש סוברים שכדאי להקפיד על מצות עבודת יד במשך כל הפסח מפני שלדעת הגר"א מקיימים מצוה קיומית בכל אכילת מצה בכל ימי הפסח, ולדעתם צריך לזה מצה הכשרה אף לליל ראשון. ונראה שיש לפקפק מאד על טעם זה שמצות מכונה כשרות מדינא אף לליל ראשון (כמ"ש בהערה הקודמת), ואין צריך להדר בספק קיום מצוה קיומית.

²⁴ דהיינו שמנקים את המכונות כל י"ח דקות, במקום לסמוך על כך שהפירורין הקטנים הנתפסים במכונה בטלים בס' בעיסה הבאה, או שאינם מחמיצים מפני תנועת המכונה. וכן שמעתי מהגר"מ וויליג שליט"א שלכתחלה אין לסמוך על זה.

²⁵ מפני שבכל כזית מקיים מצוה יש לנצל כל הזדמנות בליל ראשון לאכול ממצה המהודרת ביותר שיש.

²⁶ שלחן ערוך סימן תנ"ג סעיף ד'. ולפלא הוא בעיניי שהרבה מהמון העם היום מקפידים לאכול רק שמורה משעת קצירה כל הפסח. הרי כל המצות היום שמורות הן משעת טחינה, ולדעת רוב הראשונים זה חשיב "שמורה" אף לליל ראשון. ולשאר ימי הפסח זה כבר הידור גדול מדינא א"צ שימור כלל, דלא קיי"ל כרי"ף ורמב"ם המצריכים לכתחלה שימור משעת קצירה לכל הפסח (ואף לדעתם אינו מעכב כדאיתא בגמ' שאדם ממלא כריסו מבציקות של נכרים). ומה שחושבים שהגר"א פסק ששימור משעת קצירה הוא לעיכובא לכל ימי הפסח, ליתא, דמפורש במעשה רב סימן קפ"ז שהחמיר כן רק במקומו ובזמנו מפני חשש חימוץ במחובר. השווה לשון המעשה רב שם ללשון הר"ן בשם גאון שהביא

Healthy Ashkenazim do not eat any type of “egg matzah” (matzah made with liquids other than water) on Pesach.

Soft matzah is acceptable for Jews of all extractions,²⁷ provided that it is well-baked and made to the same halakhic standards as crunchy matzah.

The ideal type of *maror* is romaine lettuce that actually tastes somewhat bitter (the stalks and outer leaves are generally better in this regard). If this is unavailable, one may use endive or any romaine lettuce.²⁸ Nowadays, one may not use horseradish to fulfill the mitzvah of *maror*, even in conjunction with lettuce.²⁹ If one so desires, one may eat some horseradish **after** one has finished the lettuce or endive.

The *charoset* should be the consistency of a paste in order to resemble mortar. Some put strips of cinnamon or ginger in order to resemble straw.³⁰

VII. The Four Cups

The redder the wine, the better.³¹ If one needs to use white wine, it is preferable to pour a bit of red wine into the cup before it is filled with white wine. Grape juice (preferably 100% pure with no added preservatives) is an acceptable substitute for those who dislike wine or cannot drink it for medical reasons.³² Pure wine may be diluted with up to 49% water if there is a need to do so or if one prefers the taste that way.³³

הגרא"א בביאורו סימן תנ"ד סוף סעיף ד', ודו"ק. ויש מהדרים לאכול מצה שמורה משעת קצירה כל ימי הפסח מפני המצוה הקיומית של אכילת מצה לדעת הגרא"א. ולענ"ד יש לפקפק בזה כמ"ש בהערה דלעיל לגבי מצות עבודת יד וכ"ש בנידון דידן. סוף דבר אין שום צורך אף לבעל נפש להקפיד על שמורה משעת קצירה כל ימי הפסח. ברם דא עקא שאין בנמצא מצות שמורות משעת טחינה שהן בדרגת כשרות מעולה בשאר העניינים.

²⁷ כן שמעתי מכמה מורי הוראה. ופשוט הוא, שמה שנהגו ברוב הקהילות לאפות מצות דקות ופריכות אינו בתורת "מנהג" כלל, אלא מסיבות מעשיות, שרצו לאפות הכל לפני החג, ורק מצות קשיחות נשמרות בטרייתן לאורך זמן. והיום שאפשר לאפות מצות רכות לפני הפסח ולשמרן בהקפאה, אין כל מניעה אף לאשכנזים מלאכול אותן. ומ"ש הרמ"א (סימן ר"ס סעיף ד') שיש לעשות המצות רקיקין דקין, אין הכוונה שצריך לעשותן קשיחות אלא שאין לסמוך על עיקר הדין שאפשר לעשותן עבות טפח, וכמובן לכל מעיין בדבריו ובמ"ב.

²⁸ עיין בהלכות חג בחג פרק י"ז סעיף ב' ובהערות שם.

²⁹ מאמרו המפורסם של ר"א שפר בחוברת גשר חלק ה'. וראיתי אנשים שאמנם אוכלים חסה אבל שמים עליו מעט חריין כי חושבים שאין טעם החסה מספיק חזק, ובאמת אין לעשות כן, כי אין לאכול דבר מצוה ודבר הרשות ביחד. אבל לאלה הרוצים לאכול חריין כי כן הורגלו מילדותן, פשוט שאין מזיק לאכול קצת חריין אחרי החסה כמה שכתבתי בפנים, אבל מדינא אין בזה שום צורך.

³⁰ הלכות חג בחג פרק י"ח.

³¹ הלכות חג בחג פרק י"ט הערה 23.

³² הלכות חג בחג פרק י"ט סעיף י"א, ועיין הלכות שבת בשבת פרק ז' סעיף כ"ז ובהערות שם. וכתבתי שעדיף בלי חומר משמר כי יש סכרא לפסול מיץ ענבים שאינו תוסס כלל מתורת יין, עיין מאירי ב"ב דף צ"ז ושו"ת כנסת הגדולה סימן א'. ואף שיש לדון טובא בזה, קיבלתי מרבתי שיש להחמיר בזה בקידוש הלילה אבל לשאר מילי יש לסמוך על המנהג שמיץ ענבים הוא יין גמור אפילו עם חומר משמר, ואם אינם נביאים בני נביאים הם.

³³ הלכות שבת בשבת פרק ז' סעיף כ"ח. ומטו משמיהו דהגרש"ז אויערבאך והגרי"ש אלישיב זצ"ל שאין להוסיף מים למיץ ענבים כלל, ולכאורה זהו חידוש גדול וצ"ע.

The wine for the first cup should preferably not be *mevushal*. This applies only to one who is actually reciting the Kiddush, not to one who fulfills the obligation by listening to someone else reciting Kiddush and answering "Amen." Obviously, adhering to this stringency must not come at the expense of leniency regarding the laws of who may handle non-*mevushal* wine.

The cup should not be chipped or damaged, and should be full but not overflowing. It should easily hold a minimum of 75 milliliters (2.6 fluid ounces) of wine (allowing for potential spillage).³⁴ The first cup of one who recites Kiddush aloud should preferably hold approximately twice that (150 mL or 5 fl. oz.).³⁵ For those who listen to someone else recite Kiddush, the first cup need not be any larger than the others.³⁶

One should drink 75 mL (2.6 oz) of each cup (i.e. the entire cup if one uses the minimum size cup). This amount is sufficient even for the first cup and even for the one who recites Kiddush aloud.³⁷ The absolute minimum to drink is 38 mL (1.4 oz). Some opinions require one to drink the majority of the cup no matter how large it is; therefore, one should try not to use a cup that is much larger than necessary.

VIII. Erev Pesach

One may not consume matzah in any form on the day preceding Passover, unless it has been ground and cooked in liquid. Even egg matzah should be avoided if possible.³⁸ Even "matzot" labeled "not for Passover" should not be eaten on *erev Pesach*; however, they may be eaten prior to *erev Pesach* even by those whose custom it is to avoid matzah starting on Purim or Rosh Chodesh Nisan.³⁹

It is forbidden to consume any food that is not kosher for Passover after 2 halakhic hours before midday. After one has finished consuming *chametz*, one destroys any remaining *chametz* in one's possession (that will not be sold). It is customary to dispose of some *chametz* by burning.

³⁴ כשיעור הרמב"ם והגאונים וכן היה מנהג כל ישראל, והיינו אפילו קטן יותר משיעור הגרא"ח נאה זצ"ל. וכן מורה ובא מו"ר הגר"מ וויליג שליט"א. עיין בספרים החשובים מדות ושיעורי תורה, מדות ומשקלות של תורה, והידורי המדות.

³⁵ אע"פ שהעיקר כשיעור הקטן, מהיות טוב ראוי לעשות כמ"ש המ"ב בסימן רע"א להקפיד על רביעית כשיעור הצל"ח (הנקרא בפנינו "שיעור חזון איש") בקידוש הלילה שיעקרו דאורייתא (ואף ביום טוב). ודברינו אמורים רק לענין רביעית, כי לכאורה יש לשיעור החזו"א על מה לסמוך ברוחב האצבעות בזמננו ואולי גם במדות הגוים בזמן חז"ל. אבל בכזית וכביצה ששורש השיעורים הוא השוואה לפירות טבעיות אין מקום לחשוש לשיעור גדול אף בדאורייתא וכמה שכתבתי לקמן במוציא מצה. ואף החזו"א הסכים לזה מעיקר הדין כידוע.

³⁶ שיש מקום להחמיר כשיעור הגדול רק לענין קידוש שיעקרו דאורייתא, וזה יוצאים מבעל הבית, ואילו במצות ד' כוסות עצמה יש להקל לכתחלה כשיעור הקטן.

³⁷ ואין מקום כלל לחשוש לשיעור הצל"ח והחזו"א בדברים שהם רק לכתחלה וכמ"ש בהלכות חג בחג פרק י"ט הערה 14 ובהלכות שבת בשבת פרק ז' הערה 39.

³⁸ לחשוש לכתחלה לשיטת הרמב"ם והמהר"ל והגר"א שמצה עשירה אסורה מדינא בערב פסח.

³⁹ הלכות חג בחג פרק י"ד סעיף ב' ופרק א' הערה 15.

If this is difficult, one may dispose of all one's *chametz* in any manner (e.g. flushing down the toilet).

The *chametz* should be destroyed prior to the recitation of the nullification of *chametz* (*bittul chametz*), so that one destroys *chametz* that one actually owns. *Bittul chametz* must be recited in a language that one understands, before 1 halakhic hour before midday. From that point on, one may no longer derive any benefit from *chametz*; any remaining must be destroyed immediately.

IX. Seder Night **Pre-Seder Preparations**

When Yom Tov falls on a weeknight, the blessing is recited prior to kindling the candles, regardless of whether they are lit by a man or a woman. On Friday evening, women follow their usual custom of reciting the blessing after lighting the candles. One should not actively extinguish the match with which one lit the candles; one should simply set it down gently on a non-flammable surface. Many women have the custom to recite the blessing of שהחיינו immediately after they light the candles,⁴⁰ and they may still answer "Amen" to that blessing when listening to someone recite Kiddush on their behalf. However, women who will be reciting Kiddush themselves should not recite שהחיינו at candle lighting, but rather recite the blessing during Kiddush.⁴¹

On the first night of Pesach (except if it falls on Saturday night), the electric lights and candles should be lit before sundown in honor of Yom Tov.⁴² All preparations for the Seder should be completed before the participants return from synagogue, so that the Seder can commence immediately at nightfall (not beforehand). On the second night (and always on Saturday night), candle lighting and preparations for the Seder may not take place until nightfall. In New York around Passover time, nightfall for these purposes is approximately 45 minutes after sunset.⁴³

Those celebrating Pesach in a hotel should light candles by the table where they will be eating. If this is impossible, they should turn on an electric light in their room (e.g. night light or bathroom light) and recite the blessing thereupon. Under no circumstances may one recite a blessing over candles lit in the designated communal place for candle lighting.⁴⁴

⁴⁰ ראה יישוב המנהג בהלכות חג בחג יום טוב ח"א פרק ב' הערה 62.

⁴¹ ומה מאד תמהתי על מ"ש בקובץ הלכות פרק כ"ב סעיף ו' שבידון דידן תברכנה שהחיינו בזמן הדלקת נרות ולא בקידוש.

⁴² הלכות חג בחג יום טוב פרק ב' הערה 60.

⁴³ במוצאי שבת ויו"ט קפדינן אכוכבים קטנים ורצופים וזה כשהשמש 8.5 מעלות תחת האופק.

⁴⁴ כי אין צריכים שם לאור הנרות כלל וגם אינם מוסיפים כלום לאוירת הסעודה. והמברך ברכתו לבטלה.

The Ashkenazic custom is not to recite Hallel in the synagogue on Seder night at all, and this should not be changed.⁴⁵ Ashkenazim who find themselves in a synagogue that does recite Hallel should leave the synagogue very surreptitiously before the Hallel is recited,⁴⁶ however, it is also acceptable to listen to the Chazan's blessings (before and after Hallel), answer "Amen," and recite Hallel with the congregation.

Kaddesh

The head of the household recites Kiddush on behalf on everyone, as on any Shabbat or Yom Tov. Some have the custom that everyone recites the Kiddush aloud together on Seder night.⁴⁷ Kiddush (including Havdalah on Saturday night) is recited in whatever position one usually recites Kiddush.⁴⁸

On Saturday night, the blessing over the candle and Havdalah are recited after Kiddush before the blessing of שהחיינו. Since the Havdalah candle may not be extinguished, it is recommended to purchase a small Havdalah candle to use as one of the holiday candles. One may also simply use the holiday candles for this purpose.⁴⁹

The four cups are drunk without undue pause while reclining to the left (on the back of the chair or the like). Most Ashkenazic women have the practice not to lean during the Seder.⁵⁰

Urchatz

The hands are washed in the same procedure as for bread but without a blessing. Some have the custom that only the leader of the Seder washes at this point.⁵¹

Karpas

Each participant is given a piece of celery (or other non-Maror vegetable) and dips it in saltwater or vinegar. The general custom is to use a piece that is smaller than an olive, although many are of the opinion that a piece larger than an olive should be eaten.⁵² One should have in mind that the blessing should cover the Maror as well. One may eat the Karpas while reclining.

⁴⁵ כי מה שנהגו האשכנזים שלא לאמרו הוא בדוקא כי איתא בתוספתא שלא נתקן אלא לשאינם בקיאים, וגם כדי שלא לצאת בדיעבד מצות הלל בליל הסדר שלא על סדר הכוסות, עיין הש"פ מועדים וזמנים עמ' נ'. ובמקום אחר הארכתי בזה.

⁴⁶ קובץ הלכות פרק י"ח סעיף ד'. אבל ע"ע אגרות משה אורח חיים חלק ב' סימן צ"ד.

⁴⁷ והעיקר שרק בעל הבית יקדש משום ברב עם הדרת מלך, אבל לנוהגים שכל אחד מקדש יש על מה לסמוך. עיין בספר הסדר הערוך פרק נ' סעיפים ה'-ז'.

⁴⁸ עיין בספר הסדר הערוך פרק נ' סעיף י"א, וכמדומה שהמנהג כמה שכתבתי בפנים.

⁴⁹ הלכות חג בחג יום טוב ח"א פרק י"ב סעיף ל"ב.

⁵⁰ והרוצות להסב תבוא עליהן ברכה, עמ"ש בהלכות חג בחג פרק כ"ב סוף הערה 13.

⁵¹ הסדר הערוך פרק נ"ד סעיפים י"א-י"ב.

⁵² עיין בהלכות חג בחג פרק כ"ה הערה מ"ט עצה נחמדה לאכול יותר מכזית בינוני שלנו ופחות משליש ביצה. ואע"פ שלענ"ד העיקר לברך ברכה אחרונה על גודל זית בינוני שלנו (ראה מה שכתבתי בהערה על "מוציא מצה" לקמן), מ"מ העושה כעצתו לא משתבש.

Yachatz

The leader of the Seder breaks the middle matzah and puts the larger piece away for the Afikoman. The matzos that remain on the table should be uncovered throughout Maggid except for the points when the cup is raised.

Maggid

The second cup is poured before the four questions. It is unnecessary to rinse the cup before filling the second and fourth cups.⁵³ At this point, the Seder plate is removed from the table or moved to the edge, to be returned after the four questions. Some do not remove the plate nowadays.⁵⁴

Only one child needs to recite the four questions, although customarily all children recite them and the participants in the Seder repeat or sing them afterwards.

One should maintain a good pace during Maggid so that the children hear as much as possible before falling asleep, and so that there is ample time to enjoy the festive meal and eat the Afikoman before *chatzot* (Halakhic midnight). One is encouraged to continue discussing the Exodus and Pesach topics during the meal and after the Seder is over.

One may fulfill the mitzvah of reciting the Haggadah by listening to someone else recite it, although nowadays the common practice is that everyone recites the Haggadah quietly to themselves along with the leader. Alternatively, each person has a turn to read aloud while the others follow along quietly. The Haggadah should be explained in the vernacular if those present do not understand Hebrew, for it is imperative that one comprehend at least the central parts of the Haggadah.

According to many authorities, the text in the concluding blessing of Maggid is וְנֹאכַל שֶׁם מִן הַפְּסָחִים even on Saturday night.

Rachtzah

Hands are washed with a blessing.

Motzi-Matzah

All the matzos are held while reciting *hamotzi*, and the bottom matzah is let down before the blessing of על אכילת מצה. One should make sure to eat the volume of half of an egg at this time without undue pause and while reclining, including an olive's bulk each from the top and middle matzos.⁵⁵ One may estimate this amount; there is no need for precise measurements.

⁵³ הלכות חג בחג פרק כ"ה הערה ע"ז.

⁵⁴ הלכות חג בחג פרק כ"ה הערות ע"ג-ע"ה.

⁵⁵ אף על פי שאין ספק ששיעור "כזית" באמת הוא כגודל הזית במציאות, קבלתי מהגר"מ וויליג שליט"א שיש להחמיר בדאורייתא כשיעור חצי ביצה הואיל ונפק מפומייהו דהרבה ראשונים, והובא בשלחן ערוך (או"ח סי' תפ"ו). אבל אין צריך להכפיל השיעור כשיטת הצ"ח, עיין מה שכתבתי לעיל בדיני ארבע כוסות.

One should bear in mind that all the matzah one eats on Seder night is in fulfillment of a mitzvah, so there is no reason for a healthy person to limit him- or herself to the minimum required amount.

One whose matzah intake is very limited for medical reasons may consume just one olive's bulk immediately after *hamotzi* and one olive's bulk for the Afikoman.

One should avoid speaking between the blessing over the matzah and the eating of the Korech-sandwich.

Maror

The Charoset should be diluted with wine to a liquidy consistency at this time. A minimum of an olive's bulk of Maror is dipped into the Charoset and the excess is shaken off so as not to mask the taste of the Maror. One eats the Maror without reclining.

Korech

A sandwich is made with the Maror and matzah. According to most authorities, the Maror is dipped into Charoset and the sandwich is eaten while reclining.

Shulchan Orech

The meal should be festive, but one should make sure to save room for the Afikoman, which must be eaten before *Chatzot* (Halakhic midnight).

Tzafun

One half-egg's bulk of matzah is eaten while reclining. It does not necessarily have to be from the piece that was stored away for Afikoman.

Barech

The cups are rinsed and refilled. The head of the household customarily leads the benching on Seder night.

Hallel

The sections of *הודו לה' כי טוב* and *אנא ה' הושיעה נא* are recited responsively (like in shul) if there are at least 3 participants at the Seder.

One should drink a full 75 mL (2.6 oz) of the fourth cup, to enable recitation of the after-blessing according to all opinions. Ideally, one should complete Hallel and the fourth cup before halakhic midnight.

Nirtzah

One should not eat or drink anything until morning once the Seder is concluded, except weakly-flavored non-alcoholic beverages.